

LA PINTURA DE S. JUANPERE-HUGUET

ANTONI NOMEN

Una de les característiques més remarcables de diverses tendències de la pintura contemporània és el desplaçament de l'interès per l'espai exterior representat a la tela cap a l'interès per l'espai interior de representació que la tela delimita. Aquesta evolució té, és clar, una concreció diversa i uns límits notablement amplis. Les tendències més actuals s'han plantejat el problema de l'espai interior a nivell no de solució sinó de preocupació (concepte, límits), i alhora han partit d'un voluntari allunyament de tota reproducció figurativa amb significat independent respecte a la pintura (i aquí cal donar a la paraula "pintura" l'accepció més immediata). Precisament, el significat ha estat molt sovint traspassat a la textura, a les pinzellades, a les superfícies pintades, a les taques, a les gradacions de color; és a dir, la pintura adquireix autonomia com a significant. Les siluetes, les acotacions, les cal·ligrafies, les ratlles, àdhuc els objectes (eventuals, perfectes, estilitzats, simples) estan directament subordinats a la pintura (en alguns casos fins assenyalen el procés que aquesta

comporta) i, doncs, en remarquen la independència. Diversos corrents participen dels interessos anunciats: minimalista, conceptual, gestual, cal·ligràfic, etc.

L'obra de Joaquim Chancho (Riudoms, 1943) i de Joan Hernández-Pijuan (Barcelona, 1931) serveix per a concretar una mica el paràgraf precedent. La referència no és gens gratuïta: dona la casualitat que ambdós són professors a l'Escola de Belles Arts "Sant Jordi", de Barcelona, i dona la casualitat que S. Juanpere-Huguet (Vilaplana, 1953), que estudia des del curs passat a l'escola en qüestió, té com a professors els dos pintors al·ludits. La coincidència, amb tot, no explicaria la referència si no hi hagués, a més, innegables i significatius punts de contacte entre els plantejaments previs i les execucions formals dels tres pintors esmentats, i si les obres de S. Juanpere-Huguet a partir de l'ingrés a l'escola citada no suposessin una ruptura brusca respecte a la pròpia producció anterior. No és que rastrejant determinades influències pretengui donar explicacions totals: seria estúpida la pretensió i fals el mètode, però convé tenir en compte que un artista quan és jove és quan és més receptiu, i que les obres personals, amb estil elaborat i propi, són obres de maduresa. Per altra banda, les influències tenen límits i amplituds no sempre fàcils de conèixer i avaluar, fet que obliga a més d'una prevenció.

En les pintures de Chancho l'espai interior està sotmès constantment a tensions internes. Hi ha unes estructures lineals que el delimiten i uns ritmes gestuals que informen d'aquestes tensions. Les estructures lineals són d'una freda geometria, meticuloses, fruit de càlculs exactes, contingudes. Els ritmes gestuals (taques, cal·ligrafies, pinzellades) són ràpids, frenètics, de vegades explosius i atzarosos. Els dos components, tractats amb gran restricció cromàtica (blanc i negre sobretot), enllà d'una estàtica superposició, es troben a la tela enfrontats dialècticament, i és l'espai interior, reduït a "concepte", el marc de l'enfrontament. Per a Hernández-Pijuan la tela delimita un bocí d'un espai pròxim al paisatge. Hi ha la realitat física d'un espai obert, indefinit, però els seus quadres només en contenen un fragment,

només se n'interessen per un tros concret, i més particularment s'interessen per l'anàlisi de les característiques (llum, colors, mides, efectes de volum) que aquest tros concret (=mostra) revela. Una vegada esguin precisades clarament les característiques delinidores, no és estrany que el quadre quedi mig pintat mig esbosat, amb els colors que li correspondrien indicats al marge, quadrícules per omplir, etc. El paisatge d'Hernández-Pijuan és un paisatge vegetal, uniforme i monòton, d'herbes i terra. Els seus espais són dobles, amb una mena d'horitzó intermig que assenyalava la presència de la terra i del cel. Els colors que més usa són el verd i l'ocre, i es disposen en faixes horitzontals segons intensitats verticals graduals de to, i a la recerca d'efectes lumínics. La pintura esdevé espai de representació on l'important és el concepte d'espai interior que comporta. Si ens trobem davant d'un espai físic obert, la pintura n'acota un bocí i ens empeny (empeny l'observador) a un procés d'interiorització, de penetració endins del paisatge. L'espai sorgeix a partir de la pintura; la pintura no és cap representació del paisatge extern, establert a priori. Aquestes descripcions, tant en el cas de Chancho com en el d'Hernández-Pijuan, situen tan sols la darrera etapa de la respectiva producció i, en tot cas, alguna constant seva en un cert marge de temps.

S. Juanpere-Huguet participa de la preocupació pel concepte d'espai interior. L'espai intern, que la pintura desmunta i basteix alhora, es pot inserir en un macroespai exterior. "La meua obra", ha dit l'autor, "fuga en les quatre dimensions, essent possible la seva continuació i repetició a l'infinit en cadascuna d'elles". És a dir, la pintura és una mostra, un índex reclos en el laboratori que és la tela, d'un espai o paisatge obert: "M'interessa l'espai obert, escrutable, susceptible de ser explorat". I en aquesta exploració porten sobretot els trets estrictament pictòrics (i no les representacions figuratives ni el contingut social): "no hi ha anècdota formal identificable", ha remarcat el propi Juanpere. Veiem, doncs, un conjunt de preocupacions bastant assimilables a les que comporta, especialment, l'obra

Dibuix (1977)

d'Hernández-Pijuan. En les darreres produccions de S. Juanpere-Huguet dominen les faixes horitzontals omplertes a base de pinzellades carregades, primes, marcades i decantades. Les faixes, tal com en Hernández-Pijuan, varien gradualment de to en passar de dalt a baix (d'una faixa a la següent), però no d'esquerra a dreta (dintre una mateixa faixa), de manera que sovint recorden les clarors crepusculars, el seccionament de les imatges televisives, o la visió a través d'una persiana acompanyada de fenòmens de refracció lluminosa. Ara, el rigor horitzontalista té una excepció: de vegades una faixa té, a segments, dos colors, i el conjunt marca una silueta com d'una serralada, talment haguéssim agafat dues teles pintades diferent, n'haguéssim retallada una, fent la silueta, i l'haguéssim enganxada damunt de la segona. Els colors no són llampanis ni variats, ans al contrari, els caracteritza

el matís, la sensació de claror o fosc, la gradació lleu de tons, l'ordenació de tota una gamma determinada; acostumen a ser barreges de blaus i verds amb petites dosis de grocs i vermells; són colors molts camins foscos, amb poca llum, la qual cosa desvia l'interès de l'espectador cap a la textura, extremadament cuidada. Les pintures de Juanpere es caracteritzen per un notable grau d'acabat. La continuïtat del color només queda trencada per la silueta de les muntanyes, alguns cops tan estilitzada que es confon amb la línia de l'horitzó a un paisatge pla. Aquests paisatges poden tenir relació amb les observacions del pintor durant les seves múltiples estades a Vilaplana, d'on és fill.

Davant dels quadres de S. Juanpere-Huguet un hom té la impressió de ser davant un pintor que, preocupat pel concepte d'espai interior, cerca en les referències als paisatges oberts dades i ob-

servacions correlatives auxiliars. Un pintor preocupat bàsicament per les propietats immediates de la pintura (textura, color, clarobscur, etc.). Abans he parlat d'autonomia de la pintura en aquest sentit. Això implica un perill evident: caure en una delectança estètica que suposaria, ultra una desviació total dels pressupostos, la progressiva renúncia a la creació artística.

L'obra de Juanpere s'inclou dins l'àmpli corrent d'investigació artística preocupat per la "forma", i les seves realitzacions només admeten una relativa connexió amb el paisatge obert i solitari de les muntanyes i amb la poesia lírica. Es, doncs, literalment paradoxal i esfereïdor que algú faci un comentari sobre aital producció i que l'enceti parlant d'un misteriós "missatge" i el conclogui considerant-la com a concreció del propòsit: "ens cal portar la lluita contra el formulisme". Insòlit començament. Espectacular final.